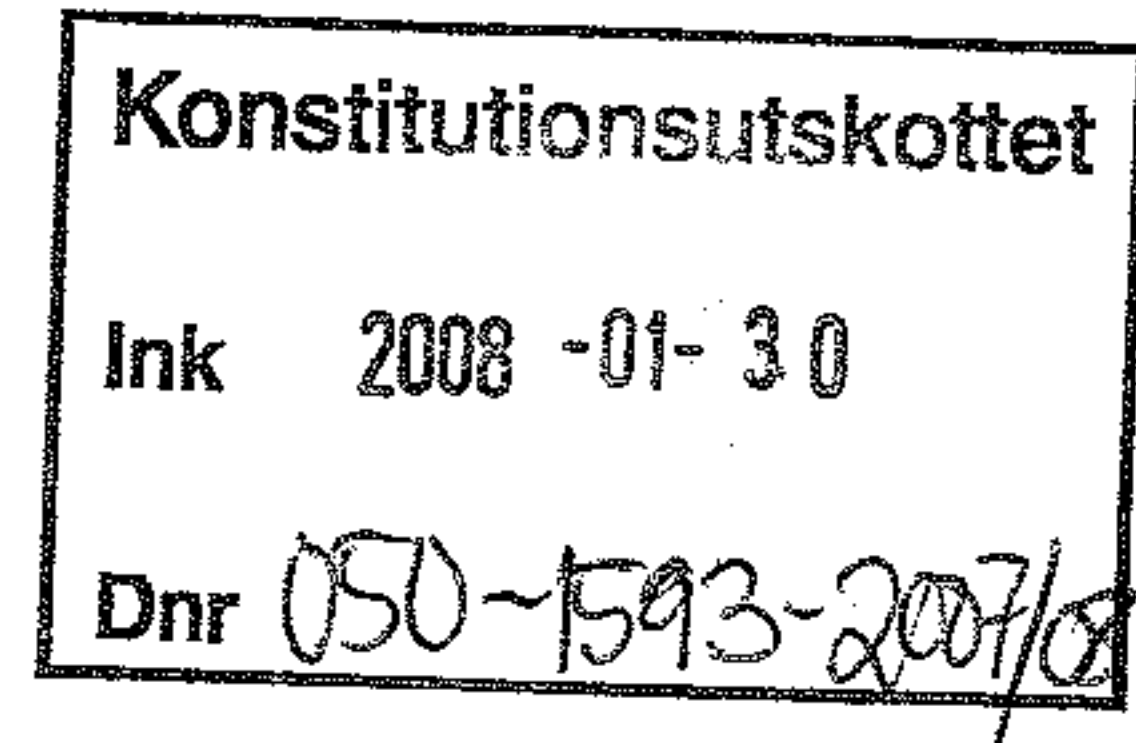

TINA EHN
Riksdagsledamot (mp)

PER BOLUND
Riksdagsledamot (mp)

Stockholm 2008-01-30

Jordbruksminister Eskil Erlandsson och fiskeförhandlingar

Vi anmäler härmed jordbruksminister Eskil Erlandsson för närmare granskning av konstitutionsutskottet för underlåtenhet att vidta erforderliga åtgärder för att genomföra riksdagens intention, såsom den kommit till uttryck (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07: MJU2, rskr. 2006/07:67 2006/07:68) angående inriktningen för det svenska agerandet i förhandlingar om fiskerätter.

Bakgrund

I budgetpropositionerna för 2007 och 2008 står att "Sveriges linje i de internationella förhandlingarna angående fiskekvoter ska vara i enlighet med den biologiska rådgivningen från ICES."

Samma formulering har stått i budgetpropositioner sedan proposition 2003/04:1.

EU:s fiskeripolitik har i mångt och mycket varit ett rejält misslyckande. Bestånden är plundrade, kontrollen usel, bidragen höga. Goda beslut på en övergripande nivå följs inte upp mer konkret. Så kan till exempel ministerrådet fatta beslut om kvoter som står i strid med långsiktiga planer som antagits av samma ministerråd – utan att någon reagerar. De kan göra det därför att kommissionen och de ministrar som ställt sig bakom de ofta enhälliga besluten försvarar besluten utåt. De kan göra det för att frågan uppmärksammas alltför lite av medierna och allmänheten, att det är främst näringen som följer frågorna ingående och kontinuerligt, att en liten grupp näringsföreträdare får allt för stor inverkan över förvaltningen av det som borde vara en gemensam, förnybar resurs.

I praktiken sker mycket av förhandlingar på tjänstemannanivå. Kommissionen stämmer av sina förslag med medlemsstater långt innan förslagen fastställs och formellt läggs fram. Så lade kommissionen fram en "non-paper" med grunddragen i en ny långsiktig plan för Östersjötorsken som diskuterades med medlemsstaterna redan sommaren 2005. Ett formellt förslag kom först juli 2006. Planen antogs sedan i juni 2007.

Det är enbart de frågor som inte lösts på lägre nivå som kommer upp till minister- rådsnivå. Och det är enbart sådana frågor som regeringen vill att riksdagen ska få möjlighet att påverka. Riksdagen kommer in i diskussionen på ett väldigt sent skede. Detta inskränker riksdagens möjlighet att påverka.

I ett mindre antal viktigare frågor, som utgångspunkten för Sveriges förhandlingar i fiskekvoter, finns uttalanden i regeringspropositioner och riksdagsbeslut om vilket ställningstagande Sverige ska ha redan i de tidigare skedena i EU-förhandlingarna. Det är viktigt att dessa riktlinjer följs.

Jordbruksministerns agerande

Uttalanden från jordbruksministern Eskil Erlandsson tyder dock på att så inte varit fallet vid överläggningar inom EU om fiskekvoterna. Efter beslutet har också jordbruksministern regelmässigt förklarat sig nöjda resultaten. Till och med efter det senaste beslutet om torskfisket i Kattegatt har enligt uppgifter i pressen "den svenska regeringens förhandlare" sagt sig vara "hyfsat nöjda" med resultatet. Det verkar som om Sverige i praktiken numera går in i förhandlingarna med utgångspunkten att den vetenskapliga rådgivningen inte behöver eller kommer att följas.

Således skrev jordbruksdepartementet i den kommenterade dagordningen som skickades till riksdagens miljö- och jordbruksutskott och EU-nämnd inför ministerrådsmötet i november bland annat att

"Sveriges övergripande målsättning har varit att tillse att den gemensamma fiskeripolitikens regelverk följs. Det gäller inte minst grundförordningens målsättning och principer om försiktighetsansatsens tillämpning baserat på välgrundade vetenskapliga råd och gradvist införande av ekosystemansatsen. Det innebär i praktiken att ICES (Internationella Havsforskningsrådet) rådgivning ska vara vägledande för förvaltningsbesluten".

Vid diskussionen i EU-nämnden fredagen den 23 november 2007 påtalade bland annat Miljöpartiet de Gröna att den förhandlingsinriktning som beskrevs i departementets underlag till nämnden var svagare än vad som rimligen bör uttolkas av skrivningen i budgetmotionen. Jordbruksministern anförde då:

"Ja, Ices rådgivning är vägledande. Det är utgångspunkten. Den kan och får, enligt min uppfattning, inte vara styrande. Då blir det så att vi är utan förhandlingsposition från svensk sida. Vi har sett vad det har lett till under tidigare regimer."

Den förra regeringen hanterade frågan, utifrån samma skrivningar i budgetpropositioner och riksdagsbeslut, på så sätt att Sveriges utgångspunkt i förhandlingar om förvaltning om fiskebestånd var att den biologiska rådgivningen skulle följas. Regeringen kunde göra avsteg från detta om Sveriges röst var avgörande för att få konkreta förbättringar som annars inte hade kommit till stånd. Så skedde också i vissa fall. Till exempel röstade Sverige 2003 för beslutet om torskkvoterna i Östersjön och för den nya planen för Nordsjötorsken som trädde i kraft 2004, men (tillsammans med Tyskland) mot kvoterna som bestämdes för Nordsjötorsken. Året därpå röstade Sverige återigen för ett i och för sig dåligt förslag på kvoterna för Östersjötorsken för

2005 eftersom Sveriges röst var avgörande för att få bättre regler för fiskerikontrollen av mindre fartyg, som är särskilt vanliga bland annat Polen.

Jordbruksministerns uttalanden ger vid handen att han backar från denna förhandlingslinje, en förhandlingslinje som således framgått av budgetpropositioner och flera riksdagsbeslut. Han har också själv ett otal gånger offentligt – också i riksdagen, och i likhet med bland annat näringsministern – betonat skillnaden mellan hans och den förra regeringens förhållningssätt i förhandlingarna.

Decemberförhandling

Diskussionen i EU-nämnden i november 2007 handlade om de då pågående överläggningarna med Norge om fisket i Nordsjön. Dessa utgjorde en grund för ministerrådets beslut om EU:s fiskekvoter i december. Detta beslut avsåg också bland annat torskfisket i Kattegatt. I regeringens underlag till riksdagen (kommenterad dagordning 2007 12 10) står vid punkten om "Förslag till rådets förordning om fastställande för år 2008 av fiskemöjligheter och därmed förbundna villkor för vissa fiskebestånd och grupper av fiskebestånd i gemenskapens fartyg, i andra vatten där fångstbegränsningar krävs" följande:

Förslag till svensk ståndpunkt

Sveriges övergripande målsättning är att tillse att den gemensamma fiskeripolitikens regelverk följs. Det gäller inte minst grundförordningens målsättning och principer om försiktighetsansatsens tillämpning baserat på vetenskapliga råd och gradvist införande av ekosystemansatsen.

Ett fåtal enskilda frågor återstår för Sveriges del. Det gäller främst en fördelning av den ofördelade kvoten på tobis för att öka förutsebarhet och underlätta förvaltningen. Sveriges historiska andel av denna kvot är cirka 98%. Dessutom är det viktigt att öka incitamenten för att använda selektiva redskap bl.a. för att undvika utkast av torsk.

Hänvisningen till ICES rådgivning hade således ytterligare försvagats sedan diskussionen i EU-nämnden inför novemberrådet. Bland det "fåtal enskilda frågor som återstår för Sveriges del" fanns frågan om fisket i Kattegatt, som inte avgjordes i samband med Norgeavtalet.

Som bekant hade ICES föreslagit en totalstopp för torskfisket i Kattegatt. Kommissionen föreslog en minskning med 25 procent jämfört med föregående år. Ministerrådet minskade kvoterna med enbart 8 procent. Det har ifrågasatts om detta ens är förenligt med den långsiktiga återhämtningsplan för torsk som antogs så sent som 2004. Efter mötet har dock de svenska förhandlarna som nämnts sagt sig vara nöjda med överenskommelsen.

Problem

Alltmer av beslutsfattandet på miljö-, jordbruks- och fiskeområdet förs över till EU-nivå. Riksdagens möjligheter att påverka regeringens agerande är mycket begränsade. Enligt den nuvarande ordningen kommer riksdagen normalt in i ett väldigt sent skede av förhandlingarna. Det är därför särskilt viktigt att riksdagsbeslut om inriktningen av Sveriges förhandlingar respekteras. Det har inte jordbruksministern gjort vid förhandlingar om fiskekvoter.

Jordbruksministerns underlåtenhet

Jordbruksministern och jordbruksdepartementet har vid förhandlingar om fiskerättigheter frångått den inriktning som regering och riksdag lagt fram i samband med behandlingen av successiva budgetpropositioner. Jordbruksministern är ansvarig. Detta bör konstitutionsutskottet granska.

Tina Ehn
Riksdagsledamot (mp)

Per Bolund
Riksdagsledamot (mp)